

شکاف کام و لب



شکاف کام و لب یکی از بیماری‌های نوزادان است. البته تعداد کمی از نوزادان به این بیماری مبتلا می‌شوند. به عنوان مثال در آمارهای ایالات متحده یک کودک از هر ۲۸۰۰ کودک به شکاف کام و لب مبتلا هستند. اما در هر صورت احتمال وجود این مشکل در نوزادان وجود دارد.

در این مقاله قصد داریم به توضیحات کاملی در مورد شکاف کام و لب، علت‌ها، عوارض و درمان‌های آن بپردازیم. در لیست پایین سوالاتی ارائه شده‌اند که در طی مقاله به پاسخ آن‌ها دست پیدا می‌کنید.

- [شکاف کام چیست؟](#)
- [شکاف لب چیست؟](#)
- [مهمترین علت‌های ایجاد شکاف کام و لب چیست؟](#)
- [آیا می‌توان شکاف کام و لب را پیش از تولد تشخیص داد؟ علائم وجود شکاف در کام و لب چیست؟](#)
- [آیا شکاف کام و لب عوارضی دارد؟](#)
- [آیا راهی برای پیشگیری از شکاف کام و لب وجود دارد؟](#)
- [آیا درمان شکاف لب و کام نتیجه‌بخش است؟](#)
- [برنامه درمان شکاف کام و لب چیست؟](#)
- [جراحی شکاف کام و لب به چه صورت است؟](#)
- [روند درمان بعد از عمل جراحی چگونه خواهد بود؟](#)

شکاف کام چیست؟



سقف دهان یا کام در هفته ششم تا نهم بارداری رشد می‌کند. بافت‌های سازنده سقف دهان برخی از نوزادان طی این مدت پیوند نمی‌خورند. به همین دلیل کام نوزادان کامل ساخته نمی‌شود. این موضوع **شکاف کام** نوزاد نام دارد. در برخی از نوزادان هر دو قسمت جلویی و انتهایی کام تشکیل نمی‌شود. اما در برخی از نوزادان تنها در یکی از قسمت‌های سقف دهان شکاف وجود خواهد داشت.

شکاف لب چیست؟



لب‌ها در هفته چهارم تا هفتم بارداری شکل می‌گیرند. با گذشت زمان بارداری، بافت‌ها قسمت‌های مختلف صورت و سر نوزاد را می‌سازند. این بافت‌ها از دو طرف سر به یکدیگر می‌رسند و قسمت‌های مختلف صورت را شکل می‌دهند.

اگر بافتی که لب را می‌سازد، قبل از تولد کامل نشود، **شکاف لب** ایجاد می‌شود. شکاف لب منجر به باز شدن لب بالایی نوزاد می‌شود. اندازه شکاف نیز وابسته به عملکرد بافت‌ها دارد. در برخی از نوزادان شکاف کوچک است و در برخی دیگر شکاف لب تا بینی نوزاد نیز می‌رسد.

برخی از کودکان تنها به شکاف کام مبتلا هستند یا فقط مشکل شکاف لب دارند. اما برخی دیگر از نوزادان هنگام تولد هر دو شکاف را دارند. کودکانی که شکاف کام و لب دارند، نمی‌توانند به راحتی شیر بخورند. همچنین ممکن است، مشکل در ادای کلمات، عفونت گوش، کاهش شنوایی و مشکلات رشد دندان‌ها نیز از دیگر مواردی است که برای کودکان دارای شکاف کام و لب هستند به وجود آید.

مهم‌ترین علت‌های ایجاد شکاف کام و لب چیست؟



علت اصلی و دقیق ایجاد شکاف کام و لب ناشناخته است. همانطور که گفته شد، بافت لب و سقف دهان تقریباً در ماه دوم و سوم بارداری ایجاد می‌شود. اتفاقی که برای نوزادان دارای شکاف کام رخ نمی‌دهد. محققان و پژوهشگرانی که در این زمینه فعالیت می‌کنند، معتقدند که ژنتیک مهم‌ترین علت شکاف کام و لب در نوزادان است. البته برخی از عوامل محیطی نیز در ایجاد شکاف بی‌تأثیر نیست. در ادامه این عوامل را نام می‌بریم.

- استعمال دخانیات توسط مادر در دوران بارداری.
- دیابت مادر.
- استفاده از برخی از داروهای خاص هنگام بارداری.
- قرار گرفتن در معرض اشعه‌های خطرناک حین بارداری.
- چاقی بیش از حد مادر.

آیا می‌توان شکاف کام و لب را پیش از تولد تشخیص داد؟ علائم وجود شکاف در کام و لب چیست؟



در سال‌های اخیر **تشخیص شکاف کام و لب** از طریق سونوگرافی سه بعدی امکان‌پذیر شده است. بنابراین پزشکان به مادران و پدرانی که زمینه ژنتیکی شکاف لب و کام را دارند، این نوع سونوگرافی را توصیه می‌کنند. یکی از مهم‌ترین نکات در مورد این بیماری ظاهری، تشخیص و درمان به موقع آن است.

البته در برخی موارد، شکاف کام و لب نوزاد تنها پس از تولد مشخص می‌شود. در این صورت شکاف موجود در دهان یا لب نوزاد، هر دو طرف صورت او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. البته شکاف کام تأثیر چندانی در ظاهر نوزاد به وجود نمی‌آورد. اما شکاف لب از لثه بالایی نوزاد آغاز شده و در برخی موارد تا زیر بینی امتداد پیدا می‌کند.

در برخی موارد، شکاف کام در قسمت انتهایی دهان نوزاد ایجاد شده است. بنابراین ممکن است حتی هنگام زایمان نیز متوجه آن نشوند. این شکاف‌ها تنها با بروز علائم مشخص می‌شوند. علائمی چون مشکل در بلع، صدای تودماغی و عفونت بسیار شدید می‌توانند بخاطر وجود شکاف در کام کودک باشند.

آیا شکاف کام و لب عوارضی دارد؟



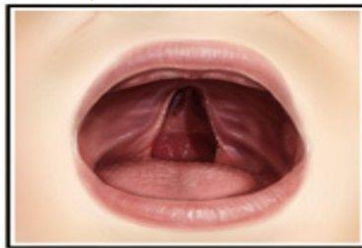
در قسمت‌های قبلی به عوارضی که شکاف لب و کام برای بیمار به دنبال دارد، اشاره کردیم. کودکان وابسته به اندازه و عمق شکاف لب و کامشان با چالش‌های مختلفی روبرو می‌شوند.

- مهم‌ترین مشکلی که شکاف‌ها به وجود می‌آورند، مشکلات تغذیه است. البته اکثر کودکانی که شکاف لب دارند، می‌توانند از شیر مادر تغذیه کنند. اما مکیدن برای نوزادانی که شکاف کام دارند، سخت است.
- عفونت گوش و کاهش یا از دست رفتن شنوایی از دیگر مشکلاتی است که برای نوزادان با شکاف لب و کام به وجود می‌آید. کودکانی که شکاف کام دارند، بیشتر در معرض عفونت گوش میانی قرار می‌گیرند.
- کاهش قدرت تکلم و ادای کلمات: سقف دهان نقش مهمی در صدای انسان‌ها دارد. به همین دلیل کودکانی که شکاف سقف دهان دارند، نمی‌توانند به خوبی صحبت کنند. در بهترین حالت صدای آن‌ها تودماغی و گرفته خواهد بود.
- مشکلات عاطفی و رفتاری: ظاهر کودکان با شکاف کام و لب نسبت به دیگر کودکان متفاوت است. به همین دلیل ممکن است زمانی که ارتباط برقرار می‌کنند و دوست پیدا می‌کنند، دچار ناراحتی و کاهش اعتماد به نفس شوند. آن‌ها همچنین مدام تحت درمان‌های پزشکی قرار دارند. این موضوع نیز در روحیه آن‌ها بی‌تأثیر نیست.

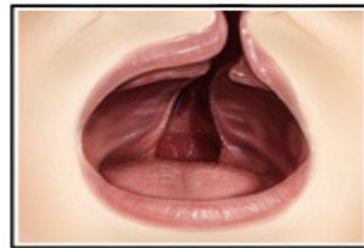
آیا راهی برای پیشگیری از شکاف کام و لب وجود دارد؟



شقاف لب و کام



شقاف کام



زمانی که یکی از فرزندان خانواده با شقاق لب و کام متولد می‌شود، پدر و مادر نگران وجود چنین مشکلی برای فرزندان بعدی نیز هستند. به همین دلیل بسیاری از پدر و مادرها دیگر فرزندی به دنیا نمی‌آورند. همانطور که گفته شد، علت واضح و مشخصی برای ایجاد بریدگی در دهان پیدا نشده است. دانشمندان احتمال می‌دهند که این یک مشکل ژنتیکی باشد. اما پیشنهادهایی وجود دارد که [ریسک ابتلا به شقاق کام](#) در نوزادان را کاهش می‌دهد.

اولین پیشنهاد مشاوره ژنتیک است. اگر سابقه ارثی باز بودن کام و دهان در خانواده وجود دارد، حتماً پیش از بارداری با پزشک خود مطرح کنید. در صورت نیاز او شما را به مشاوره ژنتیک می‌فرستد. در این مشاوره می‌توان تا حدودی احتمال ابتلا به شقاق لب و کام را تخمین زد.

زمانی که مشکل موروثی را با پزشک مطرح می‌کنید، احتمالاً پزشک ویتامین‌ها و داروهای تقویت‌کننده‌ای برای شما تجویز می‌کند. مصرف آن‌ها می‌تواند در پیشگیری از بروز این مشکل موثر باشد. پرهیز از مصرف دخانیات و الکل حین بارداری از دیگر فعالیت‌هایی است که می‌توانید برای پیشگیری از شقاق کام و لب انجام دهید.

رسیدن به وزن مناسب پیش از بارداری و کنترل قند خون از دیگر مواردی هستند که علاوه بر پیشگیری از عارضه درز در ناحیه کام و لب، برای پیشگیری از بسیاری از مشکلات مادر و نوزاد نیز کاربرد دارند.

آیا درمان شقاق لب و کام نتیجه‌بخش است؟



این سوال مهم‌ترین سوالی است که برای پدر و مادرهایی که نوزادی با شکاف کام و لب دارند، وجود دارد. بسیاری از نوزادانی که به شکاف کام و لب مبتلا هستند، با استفاده از جراحی توسط متخصص جراحی فک دهان و صورت، درمان می‌شوند. روش‌های جراحی شکاف تا حدی پیشرفته است که بعد از مدتی هیچ اثری از این شکاف باقی نمی‌ماند. البته این موضوع به اندازه و عمق شکاف نیز وابسته است. در برخی از افراد، ممکن است آثاری از زخم‌ها و شکاف روی لب باقی بماند. انتخاب جراح متخصص و حرفه‌ای در این زمینه نیز اهمیت زیادی دارد.

برنامه درمان شکاف کام و لب چیست؟



پزشک **روند درمان نوزادان** با شکاف کام و لب را از بعد تولد آغاز می‌کند. در این روند جراحی‌ها و مراقبت‌هایی انجام می‌شود. علاوه بر پزشک، پدر و مادر نیز نقش مهمی در روند درمان و نگهداری از نوزاد دارند. معمولاً درمان شکاف مطابق با روند زیر پیش می‌رود.

- تا قبل از شش هفته به نوزاد در تغذیه کمک می‌کنند. تست شنوایی و بیماری‌های اطفال انجام می‌شود.
- ۳ تا ۶ ماهگی جراحی ترمیم شکاف لب.
- ۶ تا ۱۲ ماه جراحی ترمیم شکاف کام.
- ۱۸ ماه تا ۵ سال گفتاردرمانی و حل مشکلات ناشی از وجود شکاف کام و لب.
- ۸ تا ۱۲ سال پیوند استخوان برای ترمیم شکاف‌های موجود در لثه.
- ۱۲ تا ۱۵ سال ارتودنسی و نظارت بر روند رشد فک.

بعد از اتمام روند درمان نیز فرد باید تا سن ۲۱ سالگی که رشد فک کامل می‌شود، تحت نظر پزشک باشد. البته برنامه بالا به صورت کلی بود. برنامه نسبت به شرایط بیمار و نوع و اندازه شکاف تغییر می‌کند.

جراحی شکاف کام و لب به چه صورت است؟

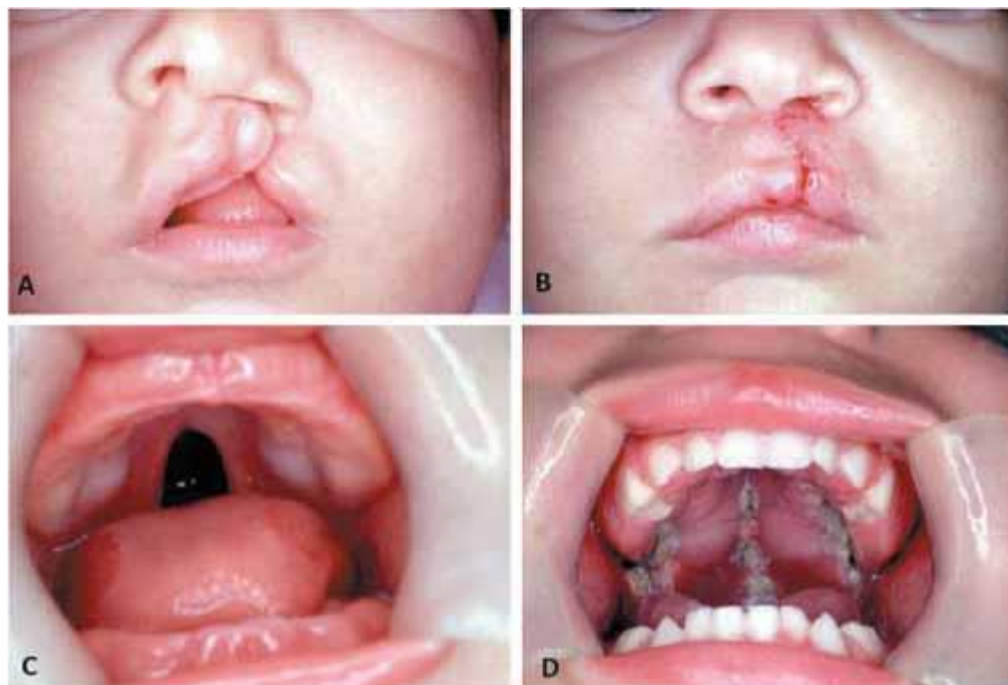


جراحی شکاف لب در سن سه ماهگی انجام می‌شود. این عمل با بیهوشی عمومی انجام می‌شود. حین عمل شکاف با استفاده از بخیه دوخته و ترمیم می‌شود. عمل معمولاً بین یک الی دو ساعت طول می‌کشد و نوزاد باید یک یا دو روز در بیمارستان بستری باشد. پزشک یا از بخیه قابل جذب استفاده می‌کند و یا بخیه‌ها را بعد از چند روز باز می‌کند. متخصصین حرفه‌ای، زخم‌ها را روی خط لب ایجاد می‌کنند تا به مرور زمان اثری از آن‌ها باقی نماند.

جراحی سقف دهان، در سن ۶ تا ۱۲ ماهگی انجام می‌شود. این جراحی نیز با بیهوشی عمومی است. پزشک پارگی در فک بالا، را می‌بندد. سپس اقدامات لازم روی عضلات و پوشش سقف دهان را نیز انجام می‌دهد. زخم‌های ناشی از این جراحی داخل دهان است و تأثیری در ظاهر ندارد. عمل ترمیم پارگی کام یک تا دو ساعت طول می‌کشد و نوزاد تا سه روز در بیمارستان بستری می‌شود.

ممکن است نوزاد به جراحی‌های اضافی نیز نیاز داشته باشد. تشخیص این موضوع بر عهده پزشک است. جراحی پیوند استخوان و جراحی‌های زیبایی بینی، فک یا لب از جمله جراحی‌های اضافی هستند که ممکن است بیمار به آن‌ها نیاز داشته باشد.

روند درمان بعد از عمل جراحی چگونه خواهد بود؟



اگر تشخیص و درمان شکاف کام و لب به موقع انجام شده باشد و نوزاد از بعد تولد تحت نظر پزشک بوده باشد، معمولاً با مشکل خاصی مواجه نخواهد بود. اما ممکن است در حین جراحی‌ها یا بعد از آن‌ها نیاز به انجام برخی از [کارهای جانبی](#) وجود داشته باشد.

بسیاری از نوزادان با شکاف کام در دوران نوزادی با مشکل بلع و مکیدن مواجه هستند. بنابراین پزشکان باید برای تغذیه به آن‌ها کمک کنند و از روش‌های کمکی استفاده کنند.

عفونت گوش و مشکلات شنوایی از دیگر عوارض شکاف‌هاست. بنابراین نوزاد باید تحت نظر متخصص گوش، حلق و بینی نیز قرار گیرد. شنوایی نوزاد باید به صورت مداوم سنجیده شود و در صورت نیاز راهکارهای درمانی ارائه شود.

مراقبت‌های دهانی و دندانی از دیگر مواردی است که پدر و مادر باید به آن توجه داشته باشند. نظارت بر روند رشد دندان‌ها، شروع به موقع ارتودنسی و... از مواردی هستند که در این مرحله باید به آن توجه داشت.

در پایان اگر فرزند شما بخاطر وجود شکاف کام و لب، تکلم ضعیفی دارد، باید به کمک گفتاردرمانی این مشکل را نیز از بین ببرید.

جمع‌بندی



برای حل مشکل شکاف کام و لب باید با پزشکان و متخصصان حرفه‌ای در زمینه‌های مختلف در ارتباط باشید. در صورتی که بتوانید روند درمان فرزندان را به خوبی پیش ببرید، می‌توانید اطمینان داشته باشید که در سنین بزرگسالی هیچ یک از عوارض شکاف لب و کام برای او باقی نمی‌ماند.

اگر به اطلاعات بیشتر و مشاوره در زمینه شکاف لب و کام نیاز دارید، می‌توانید به پیج شخصی دکتر مهدی سزاوار مراجعه کنید. تا شما را در زمینه ترمیم شکاف کام و لب کودکان راهنمایی کنند.